

REDACȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:

pe un an 20 cor.
pe 1/2 an 10 cor.
pe 1/4 an 5 cor.
pe o lună 2 cor.
N-ri de Dumbrăvești pe an 1 cor.
Pentru România și străinătate pe an
40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:

de un lit. garantați: pe o săptămână 10 cor.; a doua săptămână 12 cor.; a treia săptămână 15 cor.; de licențe publicitare

Alți abonamente, cât și inserții, se plătesc în avans în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat

Literele străine se plătesc

Anul IX.

NUMĂR de DUMINECĂ

Nr. 9.

Să grijim de voturi...

(*) Slabi am fost și ni-au putut dripi numai câta vreme nu ne-am cunoscut și adunat la un loc toate puterile. Ear' puterea anul neam este în bărbăția de a-și apăra drepturile. Alte popoare, de pildă Italianii, au luptat, în țara lor proprie, sute de ani și miș de fruntași al poporului și-au dat viața apărându-și drepturile neamului împotriva — străinului cutropitor.

Noi, Românii din Țara Ungurească și Ardeal, n'avem decât să cerem ceea-ce este cuprins în lege, să grijim ca legea să se ducă la îndeplinire, să cerem pedepsirea celor cari nesocotesc legea, — și ne-am apărat atunci drepturile. Nică sânge nu trebuie să vărsăm, nici averea nu trebuie s'o jertfim în lupta pentru neam, ci să ne luminăm mințile, ca să știm ce trebuie să facem în anumită vreme?!

Astfel, e vremea tocmai acum, să luăm seama ca aceia dintre noi, cari ar trebui să aibă drept de vot, dar' n'au fost scriși de notari, să fie induși în listă, ca pe anul viitor să poată vota și ei.

Așa zisele comisuni dela sate, potrivit legii, trebuie ca până la 15 Aprilie să isprăvească cu întocmirea listei alegătorilor, ca dela 15 Aprilie încolo listele să fie trimise la comisia centrală a comitatului, care cercetează listele și le publică apoi, ca cei lăsați afară, să aibă vreme să facă apel la curie.

E spre binele obștesc, ca să ne îngrijim din vreme să fie pe listă toți Românii cari au ori pot avea drept. Mult cinstiții noștri preoți și învățători, și toți fruntașii știutori de carte de pe sate să aibă deci grije: să se ducă la primărie (casa satului), să ceară dela notar lista nouă, s'o asemene cu cea vechie (pe 1905, întocmită anul trecut!) și de cumva a fost lăsat afară un alegător român, să ceară înscrierea lui. Să ceară însă, mai presus de toate, *inducerea în listă celor cu drept, dar' cari fie din răutatea, fie din nebagărea de seamă a notarului, în precut n'au fost scriși în listă.*

Să grijească apoi să nu fie pe listă străini cari n'ar avea drept să fie, dar' pe cari notarii îi scriu în nădejdea că vor vota cum vor zice ei.

În virtutea legii (despre cens) dela 1874, alegător poate fi ori-care cetățean care a implinit 20 ani. Abatere fac cei cari sunt sub tutorat ori slugi. De asemenea sunt lipsiți de dreptul de alegător geandarmii, finanții și soldații, precum și păzitorii (polițiștii) comunali și dela comitat și bancruți.

Pentru ca să avem însă drept de votare, trebuie să îndeplinim următoarele cerințe:

1. În Țara Ungurească. Să avem moșie de cel puțin un iătrar dintr'o sesiune urba-

rială. În orașe (atât din Țara Ungurească, precum și în Ardeal) să avem o casă cu cel puțin 3 încăperi și să plătim dare cel puțin 10 coroane; ori cine are pământ în cât plătește dare cel puțin 8 coroane și 16 fileri; negustorii, măestrii și întreprinzătorii din orașe d'asemeni au acest drept.

În Ardeal. Au drept de vot aceia, cari pot dovedi că pe temeiul de nemeșie au fost înscriși în listele dela 1848—1872; ori cari plătesc dare curată pe pământ 35 cor. 88 fileri, — cari plătesc dare de casă 1 cor. 34 fil. și 34 cor. 10 fil. dare curată de pământ, — cari pe lângă cel puțin 4 cor. dare de casă plătesc și 31 cor. 12 fileri dare directă de pământ.

Mai sunt apoi cetățenii cari au drept de votare în urma venitelor lor (ca rentieri, advocați, doctori, preoți, învățători și c. l.)

E de luat seama, că dacă cineva plătește dare, pentru pământ ori case, în mai multe sate, dările acestea se numără la un loc și dacă ajunge la suma (censul) prevăzută în lege, are drept de votare.

E vorba numai acum să ne căutăm drepturile, ca astfel de aci încolo să fie cât mai mulți Români cu drept de vot. Numai atunci vom putea să alegem pretutindeni în cercurile românești deputați români, pentru că și dacă s'ar găsi în toate părțile Români slabi, cari să se lase înfricați ori cumpărați, totuși fiind mulți alegători în cercuri, e de nădăjduit, că partea cea mare a alegătorilor vor fi buni, cinstiți și curagioși.

Cu o oștire de asemenea alegători vom putea apoi duce la isbândă steagul scump al neamului românesc.

Un Român harnic.

În altă parte a ziarului nostru publicăm o dare de seamă mai amănunțită despre adunarea generală a băncii «Victoria». Cetitorii noștri vor putea vedea cât înaintat acest așezământ în anii din urmă, și mai ales că în pragul a ce lucru mare stă «Victoria» care-și mărește capitalul și înființează filială, ca astfel țărani noștri mai din depărtare să aibă bani mai la îndemână, să nu fie siliți a veni la Aradori a cheltui cu scrisori de trimis pe poștă și făcute earăși cu cheltuială.

Se cuvine însă, ca în aceeași vreme să închinăm câte-va șire și celui cărui mai ales este a se mulțumi avântul ce l-a luat «Victoria»: d-lui director Dr. N. Oncu. Și facem aceasta cu atât mai vesel, cu cât numele fruntașului iubit este strâns legat nu numai de propășirea suslăudatei bănci, dar de întreaga noastră viață obștească, pentru că începând cu cele școlare și bisericesti și sfârșind cu cele politice, pretutindeni Dr. N. Oncu a fost între cei dintâi luptători.

Pretutindeni a ieșit la lumină nu numai ca om cu mare învățătură și judecată să-

nătoasă, dar mai ales ca iubitor de neam și neobosit când vorba este de a face un bine național... Nică o jertfă nu i-s'a părut mare, când trebuințele poporului așa cereau și nu cunoaștem între Românii din Țara Ungurească unul cu stăruință mai mare. «Casa Națională» din Arad lui are să-i mulțumească înființarea și câte lucruri bune s'au pus la cale în Arad, la toate l'am văzut în frunte.

Munca de căpetenie o desfășoară însă ca director la «Victoria». Cinstea lui personală a făcut ca «Victoria» să treacă norocoasă prin furtunile ce s'au descărcat odioasă asupra ei; stăruința lui a ajutat ca pe fiecare an «Victoria» să înnainteze și azi să fie în fruntea tuturor băncilor românești. Increderea de care se bucură el înaintea tuturor Românilor s'a resfrânt și asupra «Victoriei», așa că azi nimeni nu îndrăznește să o cărtească, ci-îrecunosc tăria până și străinii.

Cu drept cuvânt deci unul dintre membri din direcție, dl P. Truța, a ținut să arate, la banchetul de Duminecă, vredniciile neperitoare ce le are Dr. N. Oncu pe terenul economic ca director al «Victoriei». Și toți am laudat cuvintele înțelepte ale țăranului fruntaș Magoș (din Covăsinț) care arătase ce și cum erau Românii din comitatul acesta, cum căzuseră în mâinile cămătarilor înainte de înființarea «Victoriei», și ce inlesniri li-se fac acum, când domni dela «Victoria», în locul întâi Dr. N. Oncu, le dau nu numai bani împrumut, dar mai presus de toate sfaturi bune...

Și toți ne bucurăm, când îl vedem între noi sănătos și plin de dorul muncii pe Dr. N. Oncu. Pentru-că toți știm, că pe toate terenele el va lupta încă mult și bine pentru folosul neamului. Cheazășie viue este îndeosebi în ce privește ducerea la îndeplinire a hotărârilor luate, Duminecă, de adunarea generală... Așa, că dacă numele lui Dr. N. Oncu este strâns legat de înființarea și propășirea «Victoriei» în prima epocă a vieții ei, a celor 17 ani împliniți, prin munca lui viitoare lega-și-va numele și de a doua epocă a acestei bănci, a epocii în care «Victoria» va lucra în mare, cum se zice: cu mijloacele și priceperea ce se observă la băncile mari străine.

Dorim din suflet ca să avem prilej încă ani mulți a serbători munca cinstită și stăruitoare a harnicului Român!

Adunarea generală a „Victoriei”.

Zi de sârbătoare a fost Dumineca trecută pentru banca «Victoria». Și-a ținut adunarea generală din acest an, fiind de față numărăși acționari și toți cei ce se interesează de mersul unui atât de însemnat așezământ a vieții noastre naționale.

Adunarea din acest an a fost însemnată însă și în urma hotărârilor aduse, mai de mare însemnatate decât celelalte adunări ținute până acum. Scaunul presidial a fost ocupat de dl avocat *Mihai Veliciu*.

Din cele petrecute în adunare, însemnăm: în locul mult jeliului *Pavel Milovan* s'a ales în comitetul de supraveghere dl Dr. *Cornel Ardelean*, ear domni *Traian Vățian* și *Nicolae Ciacian*, a căror termin ca membrii de direcțiune se împlinise, au fost realeși.

A urmat apoi cetirea raportului direcțiunii dimpreună cu propunerii de un interes deosebit,

Propunerile direcțiunii cari s'au primit *unanim* au fost:

Dividenda s'a urcat la 9⁰/₁₀;

prin o emisiune de 3000 acții noi capitalul de fondare să se urce la **1.200.000** coroane, ear fondul de rezervă la **800.000** și îndată după-ce se vor scoate nouile acțiuni, fondurile proprii să se urce la **2.000.000**.

Institutul să garanteze fără privire la venitele fondului de pensie pe seama funcționarilor săi întreaga pensie, ce li-se cuvine pe baza statutelor.

Privitor la noua emisiune de acții s'au hotărât următoarele:

I. Capitalul de acții prin o nouă emisiune de 3000 acții à 200 cor. — valoare nominală — se urcă la suma de 1.200.000 cor. Această emisiune se va face și încheia în decursul anul curent 1905.

II. Fiecare acționar vechi are dreptul, la atâtea acții, câte posedă din emisiunile anterioare și anume în un termen fix și preclusiv sub urmări de pierdere a dreptului său de prioritate.

III. Prețul unei acțiuni noi pentru acționarii vechi se fixează în suma de 300 cor., plătibile în termene, ce se vor hotărâ și în sensul §§-lor 6—10 din statute.

Din acest preț 200 cor. se adaugă la capitalul de acții, ear 100 cor. după substragerea tuturor speselor de emisiune se vor conta în favorul fondului general de rezervă.

Acțiunile, la cari nu vor opta acționarii vechi, direcțiunea se autorizează să le emită și vândă din mână liberă cu prețul, ce îl va fixa direcțiunea, care nu poate fi însă mai mic, decât prețul de 300 coroane — mai sus fixat. — Se decretează tot odată și aceea, că întreg câștigul, ce se va realiza în acest mod din valoarea ce va

trece peste 300 cor. și respective peste 100 cor. dela acție, se va adăuga earăși la fondul general de rezervă.

IV. Acțiunile noi vor participa la toate beneficiile și se vor bucura de toate drepturile, ce le posedă acțiunile vechi cu începerea dela 1 Ianuarie 1906.

Până la acest termen toți subscribenții capătă 5% neto interese după toate sumele plătite în contul acțiunilor noi dela plățirea sumei în cassa institutului până la încheierea anului de emisiune. Din contră subscribenții în restanță cu plățirea punctuală a ratelor la termenele fixate vor plăti 6% interese de întârziere după sumele restante.

V. Fixarea timpului și a ratelor, precum și a tuturor celorlalte condiții și dispozițiuni de emisiune, adunarea generală le lasă în dreptul direcțiunii, carea peste tot se autorizează cu executarea acestui plan de emisiune.

Pe lângă emisiunea acțiunilor noi s'a mai primit cu mare plăcere și cea propunere a direcțiunii, ca să se înființeze o *filială* în comitatul Aradului.

Firește, că pentru ca să se poată face astfel de propunerii, trebuie să știm, că banca «Victoria» stă foarte bine, dovadă e că având în vedere serviciile, cari li-a adus pe terenul industriei și comerțului, *congregația orașului a decis să depună aici spre fructificare o parte din fondurile și capitalurile disponibile*.

Facem acest raport, fiind-că zelul membrilor direcțiunii au meritat mai mult, de cât numai mulțămirea acționarilor; ei merită recunoștința întregului neam românesc. *Cred, că nu-i de lipsă să spun de ce?*

* * *

După adunare a fost obicinuita convănire la «Millenium». Clipe plăcute, entuziaste, animate... Bucuria dela adunare a domni și în sala «Milleniului». Ne-am petrecut frumos, românește la masa bogat servită. N'au lipsit nici vorbiri. Firește, că toți vorbitorii au fost de acord, că mare mulțumită dorim noi, toți Români, conducătorilor institutului «Victoria», în deosebi însă aradani. Cu așa înțeles au vorbit deputații noștri naționali d-nii: *I. Russu-Sirianu*, *Dr. St. C. Pop* și *Dr. I. Suci*. Dl director *Oncu* a răspuns cu cuvinte emoționatoare, foarte frumos s'a rostit dl secretar *Raicu*; a mai luat cuvân-

tu și dl Dr. *Vesa*. Pe șlean a spus adevărurile cumintele țaran *Magoș* din *Covăsinț*: *«Mâni din jur erau lăsați pradă cămătarilor din ghiarele lor i-a scos «Victoria».* Și da numai atâta a făcut, ar fi făcut destul... ea a făcut cu mult mai mult...

Toți, cei-ce am luat parte, ne-am părțat cu cele mai frumoase amintiri, că pentru noi «Victoria» nu e numai însemnat institut național, ci și isvorul unor amintiri plăcute...

Fondul pentru monumentul lui Avram Iancu

În procesul verbal al ședinței ce a avut comitetul central al Asociațiunii, publicat în numărul (1) pe Ianuarie—Februarie al revistei «Transilvania», citim următoarele:

3 (89—1905). *Secretarul I. prezintă națiunea ministrului de interne Nr. 863 1904 din 5 Decembre a tr., prin care acesta donează pentru trebuințele școlii civile de fete susținute de Asociațiune suma de K. 9402 80, remasă depozitată la institutul «Victoria» din suma adunată la timpul său pentru ridicarea monumentului AVRAM IANCU și confiscată prin ordină ministerială Nr. 426 din 15 Martie 1895.*

Se ia act.

Donățiunea se primește și având a se face în sensul ordinățiunii ministrului de interne pentru trebuințele școlii civile de fete a Asociațiunii se va întrebuința pentru acoperirea speselor de ordinare, ce Asociațiunea a avut și va avea în facă în timp apropiat pentru școala de fete anume:

1. pentru plata cotei speselor împreună demolarea zidului și valului de lângă grădina școlii, cu construirea noului grilaj de fer și a toarului și cu reconstruirea parcului și a grădini

2. pentru cumpărarea unui pian nru de calitate superioară;

3. pentru spesele de betonare a canalului grădina școlii;

4. pentru plata speselor de parchetare a lei de lucru de mână și pentru pardosirea doarelor din edificiul școlii; în fine

5. pentru văpsirea ușilor și ferestrelor aceeași zidire.

Fondul adunat din inițiativa dlui *R. Șirianu*, pe atunci întemnițat la Segheș nu mai există deci.

Negreșit, e mai bine că s'a dat pe școala civilă de fete a Asociațiunii, de

CARMEN SYLVA

PE DUNĂRE.

9

27 APRILIE — 3 MAIU 1904

(Urmare).

Aci se aflau toți bărbații cari suferiseră odată exil și închisoare pentru țara lor și toți plângeau de bucurie, ear' în acest timp și prietenii și dușmanii ne amenințau serios și nu se știa dacă nu vom fi în curând șterși de pe fața pământului. Pe atunci Turcii ar fi putut să intre cu ușurință în Capitală și mulți erau de părere că trebuie să părăsim orașul. Un singur ofițer a îndrăznit să-mi pue mie întrebarea nehibzuită, dacă aș părăsi Bucureștii, și eu i-am răspuns: „Rușinea aceasta n'am să v'o fac!” Tot singură am rămas în București, când era aproape să izbucnească războiul între noi și Ruși și Bucureștii era înconjurat întreg de aceștia, ear' Regele era dus la armata sa, care tocmai să întorcea de pe câmpiile de luptă din Bulgaria. Atunci n'a lipsit decât ultima scânteie! Pentru că poporul nu putea să înțeleagă, cum el dă ajutor și învinge, și apoi i-se ia țara. Însă congresul dela Berlin a hotărât altfel și nu mai aveam ce să facem. Pe mulți domni de aceștia i-am făcut să roșească, când pronunțam numai vorbele: „Congresul dela Berlin“!

Multă vreme a ținut mânia, dar în cele din urmă tot i-am iertat. De curând mi-a spus cineva, că într'un sat a găsit pe țărance plângând și când le-a întrebat de ce plâng, ele au răspuns: „Iar' le merge rău Rușilor și trebuie să-i ajutăm iarăși!” Țărancele credeau că trebuie să le dăm

ajutor totdeauna! Noi le trimitem cât putem în amintirea vechei tovarăși de arme, pe care sfârșitul nedrept al războiului nu poate să o șteargă. Așa ceva nu se poate uita și Crucea roșie rămâne Crucea roșie; ea este, slavă Domnului, liberă de ori-ce simțământ personal, de ori-ce politică, ea este curat umană și nu întreabă, dacă ai lucrat așa sau altfel. Pentru Crucea roșie nu există decât oameni cari suferă, pentru ea nu există dușmani! Oh! cât de mult dovedește acest războiu că n'ar trebui să mai fie războaie! Nădejdea, că îngrozitoarele mijloace de războiu vor pune capăt luptelor, se va realiza poate după experiențele din urmă! Ar fi o mare fericire, și atunci n'ar fi fost plătită scump!

Amintirile din războiu ne-au covârșit cu totul în această călătorie; prin minte îmi treceau întâmplările una după alta. Mă gândeam cum, fiind singură în București, am primit pe împăratul cu tot statul major, pe când mai toată casa noastră era dincolo de Dunăre în quartierul general. Mă gândeam și la plecarea împăratului, cum stătea el în ușa vagonului, cum luneca trenul fără șgomot, din gară; împăratul ținea încă în mână buchetul meu de camelii albe, era foarte serios și trist, pe când muzica noastră cânta imnul rusesc, cel mai sărbătorec și mai frumos din toate imnurile. Eu aveam simțământul că acest bărbat se duce cu o presimțire limpede spre soarta sa tristă și că noi doi nu ne vom mai întâlni pe acest pământ. Eu îmi dasem silința să-l înseninez puțin, pusesem să se reprezinte în salonul meu o mică comedie care a fost jucată drăgălaș. Moritz Rosenthal, copilul genial de 11 ani, cântă câteva bucăți; astfel seara păru

voioasă și intimă, iar celor-ce veniseră Plevna li-se păru chiar luxoasă și splendidă. Nu mă gândeam decât ce să fac să-mi reușească toate cât mai bine, cu toate că stăpânul lipsea și tot serviciul se redusese la un minimum și, afară de aceasta, nu locuisem în palatul oraș de vre-o șase luni. Dar' ce nu merge, trebuie să mergă!

Astfel plutirăm înainte, aproape fără știință, trecând pe lângă satele frumoase și-au dat toată osteneala ca să ne întimplim bătorește. Ici și colo ploua pe unde trecem nu mult, dar totuși destul ca să încolțească țînă nădejde după ce seceta fusese așa de înfrângătoare. Două fenomene naturale splendide am avut pe acest drum unic în felul său. O trombă pe care o vedeam înaintând în fața noastră și un mareș, când soarele ni-se păru un stâlp de înfipt în Dunăre. Nici odată nu am văzut o velliște ca aceasta. De-asupra globul roșu se scufundă în apă, dedesupt în apă stâlpul de ca un portic de templu, ca o făgăduință, o lampă veșnică, spre care se ridică un riu de apă. Este aproape cu neputință să descriu fenomenele tocmai așa cum ni-se înfățișă. Apusurile soarelui pe Dunăre 'mi aduc aminte de tablourile lui Lebrand din călătoria împrejurul lumii; tablourile lui din Egipt și China se găseseră de apusuri, în cbori tot așa de arzătoare, de saturate și de focose ca și la noi.

La Giurgiu ne aștepta altă primire mai toate autoritățile; peste tot cele mai frumoase vilioane, fie-care altfel; părea că arhitectul voia să se întreacă unul pe altul; în parcuri toate doamnele veniseră cu flori și iarăși

dacă ar fi fost confiscat definitiv și folosit în miri pentru ce scop șovinist.

E, cu toate acestea de regretat, că onor. comitet al Asociației n'a găsit o destinație mai nobilă, decât ca din acești bani să se cheltuiască pentru «betonarea canalului din grădina școlii», «văpsirea ușilor» etc.

Ni-se pare o profanare a fondului, profanare cu atât mai neînțeleasă, cu cât ministrul n'a condiționat cum să se cheltuiască banii. Se putea deci da o parte însemnată pentru cărți de valoare care să înzestreză biblioteca școlii de fete, și peste tot: pentru trebuințe mai spirituale decât «demolări» și «canaluri». De ce atâta preferință pentru lucruri unde merge cu — licitație minuendă?

Conscripția

alegătorilor din comitatul Aradului.

— Ședința comisiei centrale —

Acum se va face în țeara întreagă conscrierea alegătorilor. Legea zice adică: pașii de listă pentru alcătuirea listelor electorale, comisiunea centrală e datoră a-i întreprinde în primele zile ale lui Martie, (art. de lege XV. §145: 1890). În înțelesul acestei hotărâri a legii, comisiunea centrală a comitatului Arad, a și ales ieri ședința, comisiunii de conscriere pentru care cerc, dându-le îndrumările de lipsă. Comisiunile de conscriere se alcătuiesc din 3 membri și înaintea de începerea lucrării lor depun urmământ că vor fi nepărtinitori. Legea nu hotărăște că comisiunile de conscriere când să-și înceapă lucrarea, dar poruncește legea, că președintele comisiei e dator cel puțin cu opt zile înainte să vestească în comună înaintea de a-și începe lucrul. (§ 32. XV. 1899.) Aceasta s'a și făcut deja la noi și conscripția se va ținea din Martie până în 10 April. *Asupra acestui termen atragem atențiunea Românilor din comitat.* Se știe, câte plângeri nu sunt, că mai unul, mai altul n'a fost luat în lista alegătorilor, dar toate acestea s'ar putea din capul locului încunjura, dacă oamenii s'ar prezenta înaintea acestor comisii. *Au drept să se prezente. În chipul acestor persoane să controleze lucrarea comisiei și să pot dovedi dreptul de alegător.* Comisiunile de conscripție sunt îndatorate, pe aceea, pe cari au lăsat afară din listă, a-i aviza despre aceasta numai decât.

Fruntașii noștri să caute, ca nu numai cei ce au drept de vot să fie puși în listă, ci să grijească să nu ajungă în liste cei ce n'ar avea drept, dar fiind-că votează cu stăpânirea comisiunilor îi pun. Legea de pildă zice curat că plăeșii comunali nu pot fi luați în liste, dar și în rindul trecut toți plăeșii din Chișineu au votat fiind-că s'afflau puși în lista electorală.

Războiul ruso-japonez.

Luptele celor doi inimiți au devenit tot mai înverșunate; se zice că vor fi hotărâtoare, căci se dau pentru stăpânirea Mucdenului. Perderea acestuia din partea Rușilor ar însemna mult pentru viitorul războiului. Și Japonezii nu vreau numai Mukdenul să-l câștige, vreau să impresure cu totul armata rusă, ca să o nimicească, ori să o silească să capituleze.

Veștile, cari sosesc dă de minciună una pe cealaltă. Ori cât de trase de păr ar fi însă, una stă, că *Kuropatkin cu armata sa se retrage*. E atacat de cătră miează-zi; împotriva aripelor se lucrează cu toată bărbăția; s'a svonit de pildă, că aripa stângă a lui a fost total nimicită și o fugă nebună le-ar mai fi rămas Rușilor de sub comanda lui Kaulbars.

Generalul *Nogi* s'a dovedit bun contra cetățitorilor; acum spun telegramele, că operațiunile lui bagă în răcoare pe *Kuropatkin*. Dinspre miazăzi și apus el înaintea cătră Mucden și a ajuns deja *Masankiatsi*. De aici începând acestea sunt pozițiunile japoneze: aripa apuseană se trage peste Salinpu în apropierea podului de fer de peste Saho până la Zinsipu, care l'a ocupat nu de mult armata lui *Ocu*. Spre răsărit — între Saho și Foengkiapu — pe malul stâng al lui Saho e vestitul dâmb *Putilov*, unde lupta e foarte crâncenă între armata lui *Nodzu* și centrul rusesc sub comanda chiar a lui *Kuropatkin*. Armatele japoneze cele mai răsăritene se fatind prin defileul *Kautulin* în valea lui Hunho până la *Fusuncioen*. Aici stau față'n față cu *Kuroki* și *Kamamura* generalii *Linevici*, *Bilderling* și *Rennenkampf*. Puțin lipsește și armata rusă va fi înconjurată de inelul armatei japoneze.

Drumul spre nord e liber numai între *Masankiatsi* și *Fusuncioeng*.

O telegramă din Tokio spune, că aripa stângă japoneză e numai patru mile departe de Mucden. Incăerările sunt îngrozitoare. Oamenii, cari se pricep în ale războiului spun, că totul atrîna dela aceea, cine are rezervă din de ajuns: *Kuropatkin* sau *Oyama*, că trupele odihnite vor hotărî lupta.

Căci pe când se spune, că *Kuropatkin* a poruncit în spre *Tieling* și că și-a mutat cartierul general, pe atunci o știre spune, că *Oyama* și-a întrebuintat deja și ultimile trupe de rezervă și că *Kuropatkin* va înainta spre sud și va sparge lui *Oyama*.

Șapte sute mii de soldați cu peste 2000 tunuri stau față în față. Dela *Napoleon* nu s'au mai pomenit așa lupte grozave. Din amândouă părțile au căzut în aceste din urmă șapte zile peste 80.000 soldați. Leșurile de morți sunt așa de mari, încât trupele își fac din ele gard, în dosul căruia se adăpostesc de gloanțele tunurilor.

Kuropatkin e impresurat.

— 9 Martie n.

Armata de sub *Nogi* amenință cu mare primejdie armata rusă, ce se retrage dela Mucden spre vest. La sud-ost *Kaminura* a ocolit pe Ruși, *Linevici* nu mai poate păzi defileul *Cantulin* și va trebui să se retragă în *Susun*. Acolo va ajunge pe altă cale *Kuroki*. *Binderlin* s'a dovedit neputincios de a străbate peste întăriturile lui *Nodzu* dela *Saho*. *Aulbach* prin fugă își scapă armata de *Oku*. *Kuropatkin e impresurat mai din toate părțile.*

Petersburg. *Kuropatkin* vestește, că pe malul drept al lui *Hunho* dușmanul a început atacul contra *Mucdenului* parte dinspre vest, parte dinspre nordvest. Trupele ruse din centru și aripa stângă fără luptă s'au dat în pozițiile de pe malul drept al lui *Hunho*.

Londra. «Times» a primit din *Petersburg* următoarea știre: În *Țarskoje-Selo* au sosit după amiază vești serioase. *Kuropatkin* le-a telegrafat, că puterile principale ale Japonezilor sunt spre nordvest dela *Mucden* și-l silesc, ca *imediat să se retragă*.

pe vaporul se împodobi cu atâtea flori, încât aproape se perdeau sub ele. Pe vaporul nostru tâlfaia numai pavilionul regal, iar celelalte două, cari ne însoțeau, aveau pavilionul cel mare și răspundeau, când alte vapoare salutau.

Tunurile își răspundeau de pe țărmul românesc și de pe cel bulgăresc. La masă am avut peste cincizeci de persoane, în cabina cea mare; după aceea am asistat de pe vapor la retragerea din țară și cu muzică și la rugăciunea oastei. Splendid, minunat! Pe apă toate sunt frumoase.

Aci încetează splendoarea frumoaselor comune, aci a pătruns străinimea, cu nesuferitele stele de stambă cari, mie mai ales, îmi supără ochii. Dela București veniseră mai mulți miniștri și astfel Regele trebui să lucreze iarăși câte-va zile. La masă chemasem pe generalul, prefectul și primarul Rusciucului; ei veniră într'un vapor. Generalul ședea lângă mine și convorbirea noastră era foarte veselă: el știa numai câteva vorbe românești. Prințul și eu câte-va vorbe rușești, pe care el le înțelegea; și așa ne-am petrecut vremea. Am făcut mai ales filologie comparată, care este tot-deauna interesantă, dar foarte înțelă, când nu vorbim toți măcar o aceeași limbă. Pe cât se deosebesc Ungurii și Bulgarii unii de alții, pe atât se deosebesc Românii de Bulgari; și nu au aproape nici o trăsătură comună, nici în Sărbii, cu Ungurii tot atât de puțin; comune sunt numai unele asemănări climatice, altele, relative la natura solului și setea generală după ploaie. Mai degrabă se găsesc în Rusia sudică asemănări cu cântecele noastre, dar nu se găsesc și asemănări de limbă, afară de câte-va vorbe slave, cari au intrat în limba românească în cursul fe-

luritelor ocupațiunii. Se găsesc în limba română și cuvinte turcești și grecești, dar aceasta nu însemnează că între popoare ar fi o înrudire sufletească mai apropiată. În țările străine unii suntem luați drept cei alții; și nici azi nu se știe cu câte rase ai de a face în peninsula balcanică. Numai Balcanul încoronat și el de aceeași strălucire de zăpadă, salută Carpatul, însă de departe, pentru-că Dunărea îi desparte și Dunărea este mare, uneori lată de mai mulți kilometri.

Eu cred că Europa este mai bine informată despre Chili, Peru și Argentina, decât despre peninsula balcanică. (Va urma.)

Om de omenie.

— Anecdota —

Să cântau cioroi roată
P'îngă dada ce murise,
Și trecând pe-acolo popa,
Cu evlavie le zice:

„Dzeu să-1 odihnească
C'o fost om de omenie
Cum nu este ca și dansul
În întreaga țigănie“.

Dancii alergând în grabă
Prin întreaga țigănie,
Întrebară c'altor dada
Când o fost de omenie;

Căci de nume îl știuse
Că a fost mare ciurar,

Și că domniil îl numise
De cel mai vestit tâlhar.
— Nu scim zeu, zise cu toții.
Poate popa o să știe,
C'o trăit bine împreună
C'a c'on om de omenie!

Da o ars...

— Anecdota —

„Vai măicuță-am ars cu totu
Și-am ramas numa pe stradă,
Și ne-o ars drăguță doamne
Și creșterii cei din ladă,

Și-am ajuns împinși de foame
Să umblăm din sat în sat
După câte-o beată sdreanță
Și bucate de mâncat.“

Așa să plâneau cioroi
Că sosiră-ai ei în sat
Ca să ceara, să mai fure
Câte ceva de mâncat.

Dar birăul mi l întreabă:
Unde vi dreptul din sat?
— „Da o ars mâncați-aș gura
Îndată ce ni-l'o dat.

Teodor A. Bogdan,
inv. în Bistrița.

PROCESUL „TRIBUNEI“.

Cu ce am fost învinuiți? — Vorbirea de apărare. — Mântuit!

Sâmbătă s'a desbătut înaintea Curții cu jurați din Oradea-Mare procesul pornit de procurorul (fiscul) statului pentru un articol publicat în «Tribuna» și în care erau biciuiți cum trebuie domni dela comitat (Arad), cari au împărțit cercurile de alegere congregațională așa fel, că *pe Români i-a scurtat.*

Invinuitul, redactorul nostru Sever Bocu, a fost apărat de dl Dr. I. Suci, care a rostit cu acest prilej următoarea vorbire:

Onorat tribunal!

Domnilor jurați!

Mă aflu într'o stare foarte ciudată: eu așteptam ca acuza d-lui procuror să ne arate obiectiv și cu argumente juridice agitațiunea ce se cuprinde în articolul incriminat de d-sa și în loc de aceasta, am auzit un discurs în care spumegă ura nemărginită împotriva jurnaliștilor români, a preoților și învățătorilor români și peste tot împotriva poporului românesc.

Să încep și eu pe tonul acesta? Sigur mi-ar da și mie mâns, deși poate n-aș scoate-o la un sfârșit așa bun ca dl acuzator. Nu-l voi urma deci pe calea unde l-a mână patima oarbă și ura, ei, tocmai din potrivă mă voi sili să dovedesc cât de mult patimele întunecă mintea și falsifică judecata.

Pentru-că dacă cine-va a fost chemat la aceasta bară, pe cuvântul c-a aștitat pe frate împotriva fratei, cel ce l-a adus aci, însuș, în mod frățesc trebuie să-l arate păcatul ori greșala, ce a săvârșit, numai atunci justiția rămâne justiție, pedepsitoare și îndreptătoare deodată.

Care e substratul acestui proces?

Conducătorii comitatului Arad și-au pus de gând să stârpească opoziția din sala comitatului. Nu numai Români, cari au cele mai multe cuvinte să fie neîndestuliiți cu cărmuitorii comitatului, li erau spre supărare acestor domni, ei și Nemții ba chiar Maghiarii cari duc lupta împotriva sistemului domnitor în vestitul nostru comitat. Spre scopul acesta trebuiau schimbate cercurile electorale

(Istorisește pe larg cum s'a făcut acesta).

Au surprins publicul comitatului nostru cu un plan, în care Ciuciul cu 1100 alegători, iar Forray Nagy Iratos de es. cu 46 voturi alcătuiesc cercuri electorale de sine stătătoare. Aceasta e o atât de isbitoare batjocorire de lege, încât a revoltat întreaga opinie publică cinstită din comitat. Acuzatul, ca jurnalist și-a ridicat vocea împotriva acestei nelegiuiri, în cuvinte adevărat aspre, cum merita fapta în revoltătoarea-i neleguire. Credea că d'acea se serbează din partea Maghiarilor chiar, ziua de 15 Martie, ca zi a cuceririi libertății de presă, că n'are să-și încâtușeze cuvântul, atunci când datorința vea să sbiciuiască nedreptatea și abuzul la cel mai sfânt drept al poporului. Căci de ce libertatea de presă este o cucerire? Fiind-că este arma cea mai sigură contra a ori ce infamie, ticăloșie. Aș fi dorit s'aud dela dl acuzator, în locul sfaturilor sale necerute, ca poporul român să fie așa și așa, mai sirguincios etc. să ne fi informat, fost-a corectă, cinstită ori măcar legală hotărîrea comitatului, de care s'ocupă articolul incriminat?

În loc de aceasta, ne-a vorbit de altele. Apoi cum stau trebile în comitatul nostru? Nu se cade să-i vorbesc de rău, pentru-că și eu îi apartin dar a recunoaște un adevăr nu înseamnă a vorbi de rău. Apoi zău, noi suntem comitatul lui Krivány. De ce? Pentru-că numai la noi s'a putut întâmpla, pe lângă o majoritate ieșită din aceste moravuri, că 15 ani a putut un om fura neconturbat de nimeni, raportându-se an de an că totul e în ordine. Și numai la noi s'a putut întâmpla, că ajungând treaba la plată, atunci din aceste cercuri rotungite așa de frumos, a venit majoritatea sigură și a pus toată dauna în spinarea celor săraci cari gem și azi și vor geme încă 24 ani, plătind furțișagurile lui Krivány. Apărătorul arată pe larg cum s'a făcut aruncul dării Krivány, îngreunând numai pe cei săraci, apoi continuă:

— Astea se întâmplă în fericitul nostru comitat al Aradului. Dar acesta este numai un caz. Aș putea însă spune o sută. La ce? Din specialitatea aceasta fie destul unul. Numai câte-va zile sunt de când în sala aceasta, d-voastră domnilor jurați, ați avut onoare cu un demn reprezentant al administrației din comitatul Aradului. Fibirăul din Maria-Radna, Péczely Elek. Cunoașteți cazul, doar aici a fost Iákó. (Aluzie la procesul de calumnie a protopretorului din Radna, Péczely, împotriva scriitorului cu numele Iákó, care-l învinuise cu felurite mituirii, dar curtea curtea cu jurați îl achitase. N. Red.) Și ca să vă convingeți de cutezanța acestor indivizi, Vă voiu ceti o declarație a d-lui Péczely, care și acum după verdictul d-voastră să vedeți cum cutează să discute în public. (Citește dintr'o foaie din Orade, că Péczely nici în samă nu i-a verdictul juraților pe cari-l socotește de oameni proști). Se înțelege dacă-l pedepsiați pe Iákó, era bine, dar fiind-că l'ați achitat, sunteți proști. De unde-și i-a un astfel de om cutezanța să sfideze în chipul acesta o corporațiune venerabilă a unor cetățeni cinstiți și drepti? De acolo d-lor jurați, de unde a pornit și idea procesului acestuia, din îngâmfarea celor dela cărma de azi a trebilor în comitatul nostru.

Se scrie d-lor, în presă și mai aspru decât e scris articolul acesta, se zbieuiesc moravuri și fapte în mod și mai necruțător fără să se facă proces, dar domni din Arad păreau a zice, cum cutează cineva să se ridice împotriva noastră, a comitatului? Așa se explică intentarea acestui proces, ca agitare contra unei clase. Dar cărmuitorii unui comitat formează ei clasă? Conducerea comitatului e supusă schimbării. Astăzi sunt la cărmă, mâne nu sunt. Nu-și aroge deci dreptul, a se considera pe sine de clasă. Forma aceasta a acuzei este prin urmare cu totul absurdă.

Cheia, la înțelegerea formei noului acuzei este că în Ungaria Maghiarii ar fi „domni“; când a vorbit prin urmare acuzatul de domni, n'a putut înțelege decât pe Maghiari. Eu așa cred că interpretarea aceasta nu poate subzista pentru o rațiune sănătoasă. Să examinăm cazul. Acuzatul și-a scos subiectul articolului din viața comitatului. Căci doar nu singur dînsul ei și neamțul Rauchbauer ori maghiarul Lázár Zoárd, folosesc același limbaj, când e vorba de a judeca stările publice din comitatul nostru. Apoi pentru-că vorbit despre „domni“ a trebuit să-l înțeleagă pe Maghiari?

Nu trebuie multă spargere de cap, să se vadă cât de fals lucru e acesta și tocmai d'aceia vă rog d-lor jurați să nu vă lăsați seduși a primi înțelesul acesta. Căci dacă-l eliminăm pe acesta, atunci procesul de față nici un temei n'are, pe care s'ar putea așeza. Mai rămân câte-va fraze, în articol, pe cari dl procuror pentru a face efect, le-a scos făcând mare vîlvă cu ele. Așa de ex. cuvîntul „Spahii“. Știe, toată lumea, că părți întregi locuite de Români și îndeosebi Români din Bănat și pe multe locuri din Ungaria, de pe unde își recrutează ziarul „Tribuna“ cetitorii, poporul așa le zice proprietarilor mari de pământ spahii, care seamănă cu turcescul „spahii“. Pe aceștia i-a înțeles autorul, cum reese altfel și din întreg înțelesul articolului. Traducerea cuvîntului „spahii“ e deci rea și greșită cum de altfel nu una se mai află în traducerea aceasta. Inoul de ex. e tradus de Kissenő, pe când se știe că e Boroșineu. Dar dacă nu putem cere și cunoștințe geografice dela traducător sunt acolo o sumedenie și de alte erori. „A ara“ de ex., e tradus „aratni“ (ungurește secera). Văd în actul de acuză, cuvîntul „Împărat“ scris cu litere mai mari. Nu știu din respect osebit față de Majestatea Sa, ori poate să s'arate de departe, că acuzatul nu recunoaște Rege numai Împărat.

(Apărătorul dovedește, că în graiul poporului român, cuvîntul împărat înseamnă și domnitor, monarh, rege, nu numai împărat).

— Acuzatorul public — continuă apărătorul, — în vorbirea-i frumos ticluită, ne-a spus, ce primejdios e când cineva-și apriunde patele sale în mijlocul comunei, în apropierea averilor altora. Dar, tot cu aceasta dreptate, s'apără și despotismul rusesc în fața lumii civilizate cu închiderea lui Maxim Gorki. Doi înși o zice aceasta și totuși nu e așa. Pentru-că acuzatul stă mai aproape de pilda adusă de mine, decât de pilda procurorului. A-

cuzatul voit-a să-și deștepte poporul, s'arate nedreptatea ce i-se face. Dacă asta înseamnă a da atuncii mulți tăciunari sunt în Ungaria. A deșteptat poporul, a arăta nedreptatea cu date pozitive, apoi pe matematică, cine provocându-se la aceste ațăta focul, acesta nu se poate pune în categoria tăciunarilor, ei în șirul acelora, cari luptă, multe ori uitându-se pe sine, luptă înaintea penidealele și binele vieții publice. Acestea sunt zuiți sublimă spre cari țintesc numai cel ce mași, fie ei Maghiari fie Români.

Introducerea d-lui procuror a fost prin mare frumoasă, dar puțin norocoasă. În a doua parte a vorbirii, dl procuror s'a căznit s'arate, inteligența românească nu e patriotică, că poporul românesc e leneș, că lipsa de educație e singura cauză a nefericirii lui și nu că ar fi aprit și nedreptătit. Apoi dacă fecine, care n'a pâne, d'aceia n'are fiind-că e leneș, atunci categoria aceasta, trebuiesc puși și Maghiarii, de diure Maghiarii mai ales emigrează cu miile în America, lăsându-și aici patria, care nu le poartă intinde bucata pânii de toate zilele. Mă simțtor să protestez încontra acestei — calumnii, putea zice, la adresa poporului românesc, ori-ce părere ai d-ta, domnule procuror despre preoții români, s'o știți că abia există vre-un singur de funcționari, cari să fi adus atâta folos pînă în privința luminării poporului ca și preoții învățătorii nostri. Ear pentru aceasta, recunștința ar merita-o și nu hula domnului procuror.

(Apărătorul arată apoi cum provocarea procesul Memorandului, că deputațiunea română căutat în Viena pe împăratul unui stat străin, s'ar vorbe goale pe cari procurorul le a folosit, fie în necunoștința de cauză, fie să a influențeze asupra juraților. Amintește că însuș fiul lui Kossuth, a mers la Viena, și căutând nu pe împăratul ei pe regele și vedea și azi pe atii patrioți venind din Viena, câte-o decorație pe piept, fără s-o mai caie și fabrica în care s'a făcut este în Viena).

Ce este articolul acesta, domnilor jurați? O jalbă. O duioasă jaibă. D-voastră însuși veți ști din propria cunoștință cât de adevărate sunt multe din năcazurile plânse în acele vorbe. Dar să nu uitați, că dac-avem năcazuri, mai și mari, suntem destul de nefericiți, dar a ne în nume de rău și acea că plângem, a voi a pedepsi și pentru aceasta, asta ar întrece tirănie.

Aproape în toate procesele de presă s'aruncă nouă cu oare care plăcere în acuza, că nu suntem patrioți, ba că suntem trădători. Primejdios, și mai ales rușinos este acesta. Pentru-că dacă atăția trădătorii la noi atunci cum se poate că în întreaga noastră de legi în care s'află paragrafi și pe cel ce-ar fura un puț (Trăntește cartea de la masă) numai pentru trădătorii de patrie nu? Dar nu este domnilor, pentru-că cei ce-au făcut legea aceasta au știut, că pământul țării noastre n-a născut trădători. Nu este caz, nici un lungă istorie a acestei țări, care să ne arate un Român ar fi conspirat vre-odată, vre-o singură dată cu dușmanii ei. Arată apoi, că pentru a agitațiune ce se pedepsește, trebuie să susțină cruri neadevărate, false, căci de es. cât de au scris ziarele maghiare despre 18 Noeembrie totuși nici un procuror n'a întentat pe măcar că pomeneau de „călcare de jurământ“. Cere apoi, într'un frumos și sentimental la simțul de dreptate al juraților, achitarea.

După cuvîntarea măiastră a d-lui Suci a replicat procurorul.

Replica procurorului ne-a uimit însuși toți. A început cu acea, că se simte mai de pătrunzătoare vorbire a apărătorului îndemnat «să-și închine dela locul seului înaintea lui». Zice că dacă și omul ca acuzatul, s'ar însufleși de ideile apărătorului, atunci am putea șterge din lege paragrafi cari pedepsesc agitațiile împotriva ționalităților. Se silește apoi totuși să ne spună că acuzatul urmărește alte scopuri, că voi să ațișe la ură pe Români, contra Ungurilor. Cere din nou pedepsirea acuzatului.

Respunde din nou dl Suciu, multumindu-l pe procurorul pentru laudele aduse. În însă — zice dl Suciu — numai atunci fi sincere dacă n'ar face osebire între acuzat și acuzat. Aceleași ideale îl însuflețesc pe acuzat, ba mai mult: însuș articolul acuzat este pătruns de același patriotizm, care n'are dl procuror decât să-l caute, să-l observe. Cere din nou achitarea.

Ultimul cuvânt a fost apoi a acuzatului dl Bocu, care în cuvinte scurte prezintă împotriva acuzelor procurorului, ce se refereau la patriotizmul său.

Debaterea se termină și fiind ora 11¹/₂, ședințele suspendează ședința până la ora după amiază.

După amiază punct la 3 ora s'a intrat în tribunalul și Curtea cu jurați. După o consultare de 1¹/₂ oră Curtea cu jurați a adus verdictul de achitare.

Verdictul a făcut senzație și a nemulțumit pe soviniști. Foile lor săptămânale, au scris mai multe chiar împotriva juraților Unguri, cari au adus verdictul acesta drept și în înțelesul bun: patriotic.

D'ALE ALEGERILOR.

În mijlocul năcazurilor ce le îndurăm zilnic. Voi frați Români din comitatul Aradului, sărat de brav v'ați purtat la alegerile trecutului, ne-ați încălzit inima noastră zdrobită, și făcut macar pe un moment să uităm păcatele ce ni-e pe cap, că noi Bănățenii să nu venim de cât un deputat național, ne-ați angajat să curajiat la luptă pe viitor. *Lauda voastră!* Dacă vă fericiți pe Voi, laudă se cuvine și aceluia, cari cu condeiul lucrând, au dat un nou avânt vieții noastre publice, aceluia prin cari s'a ridicat vaza voastră. *Lauda celor dela „Tribuna“, căci al vostru e meritul!* Laudă se cuvine și voastră „stâlpi poporului“ preoți și învățători din acel comitat, cari gândind toate, și fost stâlpi neclintii ai cauzii noastre.

Și dacă și noi Bănățenii, avem mângâierea, avem barem un deputat național în cercul Sasca, și e a d-lor Dr. A. Vlad deputat dietal și Birăntiu redact. „Pop. Rom.“ cari în vara aceasta au vizitat acel cerc, deșteptându-ne din somnul cel de moarte. *Lauda lor!!* Și dacă în dânsii s'a făcut ca Bănatul să aibe un deputat dietal îl rugăm ferbinte, ca și pe ceilalți deputați naționali să nu pregete a cerșea și celelalte cercuri, animând sau îndreptându pe unde află ceva stricat. Deosebit îi rugăm să ne cerceteze pe noi cești din cercul Brașov (vecin cu Sasca), că zău! tare îmi pare să putrez „stâlpi poporului“ și multa lipsă de îndreptare ar fi.

Aici în Oravița șarpele cel viclean, polon renegeat Modsidlowski, fibirău de aproape șapte ani își varsă veninul în cerc, ademenind „stâlpi poporului“ într'un chip sau altul. Crescut merit în mijlocul poporului (Lugojan), cu caracterul propriu rasei sale, a studiat, virtuțile și slăbiciunile noastre, și ajuns la putere, a cultivat pasiunile, făcându-ne să gustăm fructele ademenitoare, ne a strâns în mreaja „stâlpi“ ca să poată face ce-i place. Eată și alteva exemple. În Oravița-română stâlpi poporului prots gr. catolic e vice-președinte electoral, al partid. guvernamental, fiind-că-i omul de încredere al fibirăului, pune și depune chițit (primari) în cerc. Învățătorul gr. cat. să zău! în apele șefului, căci doară tată-său e șefu satului. Despre cel gr.-or. nici un bine să nu se zău! că s'incă oameni noi. Cei din Rațova-Brostiani, ca cel din nemijlocită apropiere de centru, nu se cuvine să se poarte altm, de cât cum cere dl fibirău.

În Maidan, stâlpi poporului, preotul e postamester ajuns prin protecția d-lui fibirău, din acăruia grație mai trage vre-o trei sute bune și ca ajutor dela stat. Învățătorul e socru preotului, a cerut prin ablegatul cercului stipendiu pentru fiul său cu toate că i-a dat și „Asociațiunea“ și mecenatele Mocsonyi. Dar și d-lor sunt recunoscători la rândul lor. Preotul ține câni de vânat ai dlui fibirău, care își are aci locul de vânatoare. Aici astă toamnă s'a ales de membru municipal (contra naționalistului Petrovič din Lugoj) șolgaribirăul Csimploner János (ediția popii Csimploner János dela Lipova) — care n'are în vocabularul său de cuvinte o vorbă bună pentru amărățul de români dela sate pe acăruia spate domnește. Săraca lume!

Satul naționalist de odinioară, Maidanu, locu de peregrinaj a lui V. Babeș, unde a conceput Gruia Liuba Murgu, ginere-său, și căruia avea să-i încredințeze lupta pentru națiune, a ajuns azi *satu-lu-cremene!*

În Gregovăț și Cacova preoți și învățători destui, uni pasiviști — ca doară-s congruiști, — alții neputincioși, că-s politicoși. (Cazul președintelui Reunionei Învățătorilor gr. or. din dieceza Caransebeșului, care a salutat ungurește adunarea dela Biserica-Albă).

În Comoriște și Torotic d'asemenea-s destui, dar pe învățătorul pensionat din Forotic l-am văzut la alegerea din 26 Ian. În Oravița cu două pene de cocos în căciulă. Poate, ca mai bine să se protegieze fibirăului de chinez, prin ce a mai legat mâinile încă la doi stâlpi de-al poporului, învățători activi din Forotic și Comoriște ce-i sunt gineri.

Despre cei din Ticvanul mare și din Secș s'a scris deja astă toamnă în „Poporul Român“ că ce plătesc.

În Cârnecea preotul greco-catolic a purtat jocul la alegere. Acesta a fost „ștafeta“, care la 26 Ianuarie a comunicat în oraș rezultatul alegerii. Dar a și fost pentru aceea răsplătit la banchet, cu un papricaș de cel „hazafas“ și o „halbă“ mai mult.

Așa-i aci, așa-i colo! Preoții toți cumpărați cu congrua. Cunosce doi preoți ale căror suflete sunt vindute pentru 50 fl. Învățătorii, cei mai mulți sperează la penzie; ear dl fibirău s'a angajat că-i va pune de chinezi (primari) în comune ca pe cel din Forotic, deci caută să fie oamenii stăpânirii. Nu de geaba se ocupă cu politica dl fibirău, căci știe el, că și acești stâlpi ai poporului îl pot sprigini la caz de nevoie.

Avem și pe aci și notari destui, toți Români de viță, dar toți renegeți, ba unii chiar archișoviniști, căci alt tilu nu merită, când la alegerea din Sasca unii din ei alergau să aduca vulgu la rezon ca și în cercul lor să voteze cu guvernamentalul. Am văzut un astfel de notar în ziua de alegere cu 6 cocarde mici de cele pe humbașcă, la butonieră și l'am auzit guțând ca „să trăiască“, fără să mai fi fost de lipsă. Mai bine de ș'ar fi împiântat cocardele cu humbaște într'alt loc...

La noi merele sunt putrede și îi lipsă de îndreptare.

Observatoriul.

Preoțimea și alegerile.

Nici odată nu s'a manifestat rolul însemnat ce-l are preoțimea în viața național-politică a poporului nostru ca tocmă la alegerile, ce s'au săvârșit de curind. Atât biruințele, ce le-am raportat cât și căderile mai mult sau mai puțin rușinoase în diferitele cercuri electorale, în locul prim avem să le mulțămim preoțimei. Aceasta e încă o dovadă cumcă poporul vede în preotul său, pe adevăratul conducător al lui pe toate terrenele. De aceea eu cred, că rezultatul alegerilor trecute a avut o mare influință asupra creșterii ori descreșterii autorității preoțimei noastre.

Acolo, unde preotul nu s'a lăpădat de ai săi, unde cu fruntea senină și cu inima curată și-a condus poporul la luptă, acolo a dovedit că el e adevărat păstor, după inima lui Christos,

care adevă pe lângă grija sufletelor ce are să o poarte, se îngrijește și de binele material, de viitorul bun al turmei lui încredințate. Prin asta a dovedit, că inima lui cu adevărat arde în dragostea pentru fiul său sufletești și astfel și-a câștigat noi motive de a fi iubit din partea lor.

Scriitorul acestor șire a văzut cu ochii un grup de alegători mergând către locul de alegere și având în frunte pe vrednicul lui conducător natural, pe preoți. Însuflețirea, ce era între ei, strigătele de bucurie, ce eșiau din pepturile lor, închipul se pot, dar a le descrie e peste putință. Cu câtă fală vorbeau ei despre vrednicul lor preoți!

Am văzut apoi și un grup de alegători Români „guvernamentali“. Mergând și aceștia pe uliți, ca ploași cu capetele plecate în pământ și zădărnice erau sforțările notarilor, ce-i conduceau să scoată și din gura lor măcar un „să trăiască!“ Pe unul l'am întrebat de ce face așa?

Ear el mi-a zis: Nu-s eu de vină, popa, popa!

Cât de mare e autoritatea preotului în campaniile electorale se poate vedea și din următorul caz:

Într'o comună românească au venit oamenii de încredere ai candidatului naționalist și au adunat poporul să-i facă cunoscută situația și să-l roage pentru sprijin. Preotul locului din întâmplare nu era acasă. Poporul ce i drept era însuflețit la culme și a promis că-și va face datoria, astfel încât oamenii de încredere susnumiți s'au dus liniștiți din sat. Dar ce să vezi? Abia sosise preotul acasă, a fost întâmpinat de câți-va alegători, cari l'au întrebat ce să facă, să meargă ori nu la alegeri?

În cazul acesta, dacă ar fi fost preotul respectiv clicăș de al guvernului, ușor ar fi putut răspunde așa: — La ce să mai mergeți? Doar și așa sunt mulți Români în cercul ăla, biruința e desigur pe partea Românilor, la ce dar să mai ostent și D-Voastră? Prin astfel de cuvinte ar fi stricat mai mult decât ar putea face zece ori mai mulți oameni de încredere; și cine știe în câte locuri se va fi zădărnicit biruința candidatului naționalist în chipul acesta josnic!

Unde preotul a fost la culmea chemării saie, poporul l'a urmat ca pe un apostol.

Cât sunt însă de mari pierderile ce le-am îndurat prin purtarea nevrednică a unei părți a preoțimei! Poporul părăsit de conducătorii săi firești ușor a putut fi ademenit de mameleii stăpânirii, cari pe lângă pungile pline vor mai fi folosit și cuvinte dulci, făgădueli peste făgădueli și mai ales înfricări de tot felul.

Iar unde preotul nu numai, că a rămas pasiv, ci a chiar trecut în tabăra lupilor răpitori, acolo cu atât mai ușoară a putut fi corumperea bunului și biândului nostru popor.

Oare de ce motive vor fi fost conduși astfel de preoți în purtarea lor mârșavă? Sigur nu de motivul să-și mărească vaza și autoritatea înaintea poporului, nici pentru a întări legăturile tradiționale de dragoste și încredere, ce există între preot și poporenii lui. Nu, nu poate fi dragoste de popor aceea pentru care ești capabil a întina sfântul patrafir! Și cu atât mai viclos n'a fost motivul acesta falzul patriotizm al liberalilor, căci între preoții noștri abia cred să se aște și de aceia, cari să înțeleagă patriotizmul așa cum îl înțeleg puterile zili. Cu atât mai rău! Căci dacă un preot, un promovător al bunelor moravuri, se încumetă a-și călca pe conștiință, la ce ne vom putea aștepta dela laicii neștiutori de carte? Dacă este vre-un preot, care să poată zice cu fruntea ridicată că el a lucrat în contra candidatului naționalist din curată convieștere, că prin aceasta a făcut un serviciu bun patriei și neamului, ei bine, arete-se acela și eu voi fi cel dintâiu care mă voi închina până la pământ înaintea lui.

Un astfel de preot e tot atât de vrednic de stima și reverința noastră, ca și unul care în decursul campaniei electorale a fost la culmea chemării sale. Dar ar fi minune să se aște și un atare preot.

Deci numai și numai interese materiale au fost acelea, cari au determinat o bună parte a

CANCELARIA ARCHITECTULUI ROMÂN

IOAN NIGA.

Arad, strada Atzél Péter Nr. 1.
(Lângă Crucea-Albă).

Pregătește planuri și specificări de spese pentru edificii publice și private, primește lucrări în sfera arhitecturii mai înalte, cenzurări, colaudări. Ca specialist în ritul nostru oriental edifică și restaurează biserică în mod artistic, din care cauză o recomandăm îndeosebi d-lor parochi. Trimite planuri, schițe, specificări și servește în lucrări arhitectonice cu deslușiri gratuit.

preoțimeii să se depărteze de steagul național. Le-a fost frică să nu-și peardă osul de ros, ce îl întindea guvernul liberal (firește din munca și strădania noastră), le-a fost frică să nu ajungă în disgrăția solgăbiraelor, a notarilor și a altor mameluți de ai lui Tisza. Ei nu și-au adus și n'au vrut să-și aduca aminte, că dacă vor cădea odată în *disgrăția poporului*, nimic n'o să le folosească toate grațiile guvernului.

Din multele episoade ale alegerilor trecute putem releva faptul că preoții uitați de sine și-au scăzut grozav de mult vaza înaintea poporului. Cu câtă jale priveau mulți alegători Români pe preotul lor trecut în tabăra contrară, cum își blăstămau zilele și ziceau:

— Doamne, Doamne, că numai noi suntem turmă fără păstor! În alte locuri poporul batjocureau pe preotul rătăcit în mijlocul târgului. Așa am auzit bunăoară că după alegerea dela Ighiu ar fi mers un preot din cei rătăciți la oraș, să cumpere o păreche de opinci. Pe loc ce poporul l'a observat s'a dus la neguțator și în fața mulțimii, cu glas mare a strigat: Dă mai scumpe opincile la p... ăsta D-le, că a căpătat bani mulți dela Werner! În alte locuri biserica preotului a rămas goală.

Iată judecata poporului și va fi vai și amar atunci când judecata asta se va generaliza!

Dar oare nu observă frații preoți, cât de mult strică prin purtarea lor însăși bisericii a cărei servitori sunt? Căci dela perderea desăvârșită a încrederii în preoțime și până la perirea simțământului regilios nu este decât un pas și atunci nu numai, că e gata cu existența noastră ca individualitate etnică, ci e gata cu însăși legea noastră religioasă. Atunci ce folos va mai fi de protecția stăpânirii.

Viitorul poporului nostru e în mâinile preoțimii, al cărei viitor nici închipui nu se poate fără de a asigura mai întâi viitorul poporului.

Folosească deci preoțimea noastră bine rolul important de conducător, căci în caz contrar, poporul doritor de înaintare își va căuta el alți conducători, va ajunge în apele tulburii ale socialismului, atunci zădarnice vor fi ori-ce eforturi de a-l mântui pentru alte ideale.

Și atunci — ce vor răspunde preoții la înfricoșata *dies in aq?* Teodor Lazar.

DIN ROMANIA.

Iubileu ziaristic.

Luni seara s'a dat, în sala restaurantului Vera din București banchetul oferit de ziarul „Universul“ în onoarea d-lor Marion și Procopiu vechi redactori ai ziarului pentru sărbătorirea neîntreruptei lor activități ziaristice de 25 de ani.

Banchetul a fost presidat de dl Virgil Dărăscu, directorul general al ziarului „Universul“, având la dreapta pe dl Marion, iar la stânga pe dl N. Procopiu.

Au luat parte la banchet d-nii Ion Popescu, directorul redacției „Universului“ Orațiu Cazzavillan, Alex. Hodoș, Benedetto de Luca, Dr. E. Sterian, Dr. Mitulescu, Aurel Șcurtu, Ionescu Gane, P. Vasiliu, Cujba, d-na Smara, colaboratorii, redactorii și personalul administrației „Universul“ în întregime.

Presa a fost reprezentată prin d-nii G. Ventura dela „Conservatorul“ Em. Fagure dela „Adevărul“, G. Raneti, dela revista „Furnica“, C. Congopol și I. Costescu dela „Epoca“, P. Paganu dela „Țara“ Durand dela „L'Independance Roumaine“ Casselli dela „Secolul“, I. Stoian dela „Acțiunea“ Juarez Movila dela „Gazeta Artelor“, N. G. Marinescu și Aurel Marcu dela „Voința Națională“, și Rioșeanu dela „Cronica“.

La șampanie au ținut toasturi d-nii V. Dărăscu, N. Procopiu, Gr. Ventura, dr. Mitulescu, Vespesiani, Alexandrescu Dorna și Marion.

La sfârșitul toastului său, dl Dărăscu a remis iubiliarilor din partea d-nei Cazzavillan, câte-un condei de aur, împodobit cu mărgăritare.

Numeroase telegrame de felicitare au fost trimise jubiliarilor din toată țara.

În tot cursul banchetului, orchestra de sub conducerea d-lui Moțaescu, a executat diferite arii naționale.

Dare de seamă.

Despre venitele incurse la petrecerile aranjate de tinerimea română din Arad la 11 Decembrie 1904 n., 13 Ianuarie și 23 Februarie 1905 n.

I. În 11 Decembrie 1904 n. tinerimea a aranjat o convenire socială; la petrecerea aceasta *venitul curat a fost 15 coroane.*

II. În 13 Ianuarie 1905 n. s'a aranjat o petrecere cu dans, la care percepțiunile au fost 336 cor. 43 fileri, iar eroagațiunile 233 coroane, deci *venitul curat face 105 cor. 89 fil.*

La petrecerea aceasta au binevoit a suprasolvi d-nii: Dr. Nicolae Oncu 5 cor., Dr. Liviu Tămășdan 2 cor., Dr. Stefan C. Pop 5 cor., Dr. Justin I. Suci 2 cor., d-na Hădan (Lalașin) 2 cor., Iuliu Herbay 2 cor., Dr. T. Popp 1 cor., Cornel Grozda 1 cor., Dr. M. Marcus 2 cor. și 1 rubel rus = 2 cor. 45 fil., Cismaș (Gurba) 2 cor.

III. În 23 Februarie 1905 n. s'a aranjat un concert împreună cu dans; venitele acestei petreceri au fost următoarele:

1. S'au vândut 49 bilete de familie à 7 cor.	cor. 343.—
2. S'au vândut 78 bilete de persoană à 3 cor.	„ 234.—
3. Suprasolviri parte pe cale postală, parte la cassă	„ 324.—
4. Plus la cassă	„ 26.—
Cu totul	cor. 927.—

din care sumă detragându-se spesele de „ 459.92
Rămâne venit curat cor. 468.08

Au suprasolvit: Ilustritatea Sa Dl episcop I. Papp 20 cor., Alexandru Mocsonyi 20 cor., Dr. Aurel Novac (Biserica-Albă) 10 cor., Dr. Stefan C. Pop 40 cor., Al. Pocol (Borpatals) 10 cor., Mărioara Doge (Lipova) 10 cor., Vasiliu Beleş 10 cor., Dr. Ioan Nedelcu (Oravița) 3 cor., vād. Wallner născ. Cosma (Beiuș) 5 cor., Dimitrie Maci 3 cor., Ioan Russu Șirianu 5 cor., Georgiu Purcariu 5 cor., Dr. Ilie Precupaș 3 cor., Dr. Manea 2 cor., Mihai Veliciu 3 cor., Crișan (Căpruța) 3 cor., Georgiu Florescu 13 cor., Ioan Cure 1 cor., Ambrosie Ungurean 7 cor., Dr. Liviu Ghilezan (Modoș) 4 cor., Dr. Teodor Burdan 3 cor., Dr. Sever Ispravnic 10 cor., Turic (Osloca) 1 cor., vād. Nonu (Nădab) 1 cor., C. Grozda 1 cor., Justin Popa (Iărnova) 1 cor., Dr. Traian Șineai (Vinga) 3 cor., T. Stan, 3 cor., d-na Dr. G. Mureșan (Beiuș) 3 cor., Victoria Popoviciu 5 cor., P. Grozda 1 cor., Iuliu Herbay 10 cor., Dr. Alexandru Marta 5 cor., Ioan Stana 3 cor., Dr. Georgiu Popa 3 cor., Mihulin 2 cor., Dr. Mera 5 cor., Liviu Raț 1 cor., Vasiliu Damian (Brad) 5 cor., Dr. Cornel Curtuțiu 2 cor., Dr. Liviu Tămășdan 3 cor., Dr. Mihai Grosșian (Oravița) 7 cor., Cosma (Tinca) 1 cor., Dr. Nestor Oprean 3 cor., Teodor Stan (Cherechiu) 17 cor., Dr. Aurel Grozda 7 cor., Dimitrie Popoviciu (Cermieu) 2 cor., A. Popoviu 1 cor., C. Chera 2 cor., Cornel Pavlovici 1 cor., Teodor Crișan 1 cor., Șerădan 1 cor., Georgiu Maior 2 cor., A. Maior 2 cor., Dr. Ioan Nemet 7 cor., Dr. Comșa 2 cor., Cherechean 1 cor., d-na Hermina Maniu (Lugoj) 10 cor., Augustin Beleş (Șimand) 5 cor., Ioan Nicula (Hălmăgel) 2 cor., Petru Vancu (Maderat) 2 cor.

Venitul curat din toate trei petrecerile 15 cor. + 105 cor. 89 fil. + 468 cor. 8 fileri) face cu totul 588 coroane 97 fileri, care sumă s'a depus la institutul de credit și economii „Victoria“ în favorul „școlăii române de fete în Arad“, iar libelul de depunere se va preda veneratului Consistoriu gr. or. rom. din Arad.

Censurarea socoților acestora s'a efectuat la 4 Martie 1905 n.

Dr. Cornel Iancu.

L. Fațcaș.

Petreceri și concerte.

Reuniunea de cetire și cântări din S. Montană invită cu toată onoarea la *petrecerea populară împreună cu joc* ce o va aranja minecă, în 27 Februarie (12 Martie n.) a. c. sala cea mare a hotelului Văluțan din localitatea respectivă. 1. Motto. 2. Humpe: „Iată ziua“, bărbătesc. 3. I. Vidu: „Bobocel și inele“, bărbătesc. 4. G. Coșbuc: „Sub patrafir“, de mată de d-nul Ilie Păulescu. 5. I. Murășianu: „Lume, lume“, cor bărbătesc. 6. A. Popp: „Pățanie“, declamație comică de d-nul Iene Spătar. 7. T. Bratescu: „Romantă“, cor bărbătesc. Începutul la 8 ore seara.

— Reuniunea română de cânt și muzică din Lugoj, invită respectuos la *concertul împreună cu Reprezentațiune teatrală* care va avea Sâmbătă în 11 Martie st. n. 1905 sub conducerea d-lui dirigent Ioan Vidu cu concursul d-lui profesor de conservator Zaharie Bărsan în sala a pavilionului otelului „Concordia“. După programul urmează dans. Prețul locurilor: I. (șir 1—2) 3 cor. II. (șir 3—4) 2 cor. 50 fil. III. (șir 5—8) 2 cor. IV. (9—12) 1 cor. 60 fil. V. (13—16) 1 cor. 20 bani. Intrare 1 cor. se capătă la institutul „Lugoșana“ și în casă la concertului la cassă. Începutul la orele 8 1/2.

Program: 1. N. Spacovici: „Hora de seară“. Cor mixt. 2. Fr. Coppée: „Lăutar de Cremona“. Dramă în versuri. 3. E. Candide: „Fără număr“. Cor mixt. 4. Declamațiune. Bărsan. 5. I. Paulianu: „Imn“, cor mixt. 6. Alexandri: „La Turnu Măgurele“. Scenă în versuri.

— O petrecere va aranja Comitetul rochial gr.-or, român din Leș, Sâmbătă 11 Martie nou 1905 în ospătăria Nagy Șimon. Prețul familiei 3 coroane, de persoană 1 coroană. Începutul precis la 8 ore seara. Venitul curat destinat pentru sporirea fondului pentru carea sfintele biserici. Ofertele maritimase se vor depune cu mulțămintă la adresa d-lui Romul Șimand învățător și notar com. parochial și se vor publica.

— Societatea meseriașilor din Blaj, invită la *Producțiunea teatrală urmată de joc*, care va avea loc Sâmbătă în 11 Martie 1905 în sala „Univers“. Începutul precis la 8 oare. Prețul intrare: Loc I. cor. 1.60. Loc II. cor. 1.20. Bilete de intrare să pot cumpăra la „sum“ ear' sara la cassă.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 10 Martie n.

— Cursul învățătorilor și preoților. În răspândirea și îmbrățișarea pomăritărilor ministrul agriculturii a orânduit cursuri pentru învățători și preoți. La primăvară vor fi mai multe cursuri și adică: în Kesztely din 27 Martie până în 5 Aprilie n., în Târgu din 3 până în 13 Aprilie, în Kisszében din 6—15 Aprilie. La fiecare curs se vor primi 16 învățători, cari capătă toată întreținerea banii de călătorie. Pentru preoți vor fi cursuri în Budapesta și Cluj; în Budapesta din 10 Aprilie, iar în Cluj din 10—15 Aprilie. Preoții vor fi primiți, cari de asemenea vor primi întreținerea și spese de călătorie. Pentru învățătorii pentru cursul din Kesztely până în 20 Martie, pentru ceilalți cursuri până în 20 Martie adresându-le ministrului agriculturii.

— Numărul advocaților din Budapesta. La sfârșitul anului 1904 au fost în Budapesta 1400 advocați. Budapesta e adică unul din orașe, care are relativ mai mulți advocați. — În atenția întreprinzătorilor. S-a publicat licitația pentru zidirea unei școli în Budapesta (2325 cor.). Se va ține licitația în 26 Martie n. a. p. la 9 ore în vechea școală sârbească. Vadiu 5% a se depune la parohul gr.-or din loc.

† Victor Popescu, avocat în Cluj, sov, unul dintre fruntașii vieții obștești.

DOMNII

se pot îmbrăca favorabil numai așa dacă își procură hainele necesare *exclusiv dela magazinul de stofe pentru domni*, unde se poate economiza 35%.

1. — Magazinul nostru de fabricații engleze din patrie și de Brünn.

MAGAZINUL ESCLUSIV de POSTAV de FABRICĂ A LUI SPECIALITATE

LEICHTNER și FLEISCHER. STOFE ENGL. COLORATE

ARAD, piața Libertății 17. Cinci biserici. (PÉCS) Király u. PENTRU VE

no, după cum ni-se telegrafează, a încetat din viață, după scurte suferințe. Il deplâng număratoase rudenii, între cari și directorul ziarului nostru, căruia îi este cumnat. În mormântarea se va face Sâmbătă.

Întristatei familii trimitem sincerele noastre condolențe.

— **Adunarea generală a „Murășanului” în Adna.** Erf, Juoî, și-a ținut institutul de credit și economii „Murășanul” adunarea generală. Funcționarii institutului s'au prezentat în număr foarte frumos și au avut prilej să ia cu bucurie la cunoștință frumosul spor și rodnică și înfructoarea muncă a institutului lor, condus de bărbați înțelepți și harnici. Toate au decurs în cea mai bună înțelegere. Dintre hotărârile mai semnate ale adunării amintim, că președinte al institutului a fost ales cu însuflețire vrednicul nostru fruntaș *Mihai Veliciu*, ear în direcțiune de *Alexandru Marta*, reales și protopopul *P. Gulescu*, nou ales. Dividenda s'a fixat la 7%. Adunarea generală a votat mulțumită direcțiunii, comitetului de supraveghere, directorului executiv dlul *Ioan Tuducescu* și funcționarilor, pentru munca lor conștiințioasă.

— **Deputații ovrei din Dietă.** Ni-a succedat să câștigăm o listă completă a deputaților ovrei care se află azi în Dietă. Iată-o: Nemes Zsig, Nagy Sándor, Rosenberg Gyula, Markbreit Gyula, Farkasházi Fischer Zsigmond, Deési Géza, Vészi István, Szatmári Mór, Vázsonyi Vilmos, Eitner József, Hédervári Lehel (Szuszog), Szunyog Mihály, Visontai Soma, Sándor Pál, Bakonyi Samu, Molnár Vilmos, Révelli Mór, Kelemen Samu, Farkas Miksa (botezat), Farkas Abrahám, Holzer József, Reich Aladár, Barta Odón, Somogyi Aladár, Molnár Jenő, Világi Gyula, Pisztori Mór, Fejérszényi Jenő, Sümegi Vilmos, Hermann Ferencz, Ballagi Aladár, Nyiri Sándor (botezat), Farkas József, Horváth Norovitz József, Mándi Gyula, Barta Ignác, Gajári Géza (botezat), Lengyel Zoltán și Pólonyi Géza (botezați).

— **Cât de nehotărât e Țarul!** Turburările din Rusia se pun parte în spinarea țarului, care se încarcă în spatele ministrilor. Țarul nu se zice — e un om foarte nehotărât. Când să ia o hotărâre îi trebuie foarte multă vreme și hotărâri luate și le schimbă clipă de clipă. Un ziar din Paris „Echo de Paris” spune, că atunci, când ministrul au venit la țar să submiție rescriptul, ce cu opt zile înainte de *marșul dat*, îl aduseseră, au trebuit mult să-l scriească, până-ce să-l subscrie. Deși ministrul nu i-a spus, că o întârziere de două săptămâni poate fi foarte stricicioasă, totuși abia după două săptămâni și jumătate de vorbărie l'a scris.

Ear, când în fine l'au înduplecat să-l subscrie, zise:

— **Vedeți, domnilor, acum n'am nici cerșetărie, nici condei.**

— **Is'a adus.** Și după aceea întingea în cerșetărie, se gândia, întingea iară, până-ce în fine se mare greu a scris rescriptul. Numai după ce rescriptul s'a tipărit și s'a împărțit, au fost înștișiți, fiind-că se temeau, că țarul prin telefon va opri tipărirea ori împărțirea rescriptului.

— **Atentatul col dintâi împotriva țareviciului.** Ziarul din Boroslau „Schlesische Ztg.” aduce știrea, că contra țareviciului s'a făcut un atentat. Ziarul spune mai amănunțit, cum a fost, că numai în ziua, că s'a întâmplat în timpul, când îl băiau și îl țărina, muma-sa nu era de față. Se zice, că servitorii l-au scăpat și că o îngrijitoare a fost omorâtă.

— **In comuna Sinteș, în ziua de 6 Martie,** a constituit antistia comunală. Alegerea a fost condusă din partea stăpânirii de pretorele *Édes Kemér* și prezidată de rev. domn *Dimitrie Mihalău*, paroh ort.-român. Alegerea a decurs în cea mai bună ordine, astfel, că gendarmii trimiși de stăpânire nici de cum n'au putut să se amestecă de îndatinatele lor apucături... Alegerea s'a încheiat la orele 3 d. a., când antistia a declarat de constituită. S'a constituit în următorul mod: Jude-primar: *George Oradan*; Jude-secundar: *Anton Feldan*; cassar: *Petru*

Sereș; tutor-orfanal: *George Bătrân*; jurat I.: *Ioan Grec*; jurat II.: *Ștefan Endrészi*; jurat III.: *George Oradan* (raita); cancelist comunal: *Ioan Ciani*

— **Hymen.** Primit și înregistrăm cu plăcere următoarele: „*Jordache Roșca* cu *Maria Stănilă* și *Meletiu Suciu*, ca părinți cu onoare invită la cununia *Mărioarei Roșca*, cu *Dr. Ioan Suciu* care se va celebra Sâmbătă, în 11 Mărțișor a. a. c. la oarele 5 p. m. în sfânta biserică gr.-or.-română din Seliște”. Trimitem nouilor căsătorii sincere urări de bine și fericire!

— **Dramă sângeroasă.** Multe face dragoste; te face din om neom. Un băiat de 17 ani și-a împușcat drăguța, s'a împușcat și pe sine. Amândoi au murit. Lucrul s'a petrecut în Püspök-Ladány.

Pe el îl chema *Alexe Czako*; ea eră soția croitorului *Daray*, la care băiatul a fost calfa mai multe luni. În timpul acesta s'a împrietinit cu femeia stăpânului său, căreia încă i-a plăcut de drăguțul băiat. Băiatul a început a o iubi la nebunie; ea încă s'a îndrăgostit de el.

Fericiți au trăit câte-va luni, până-ce croitorul a aflat de dragostea neferică. Urmarea a fost o ceartă între soți și alungarea băiatului. Pe cest din urmă însă îl nebunise cu totul femeia. A și zis cătră prietini, că el fără ea nu mai poate trăi. Și se vede, că vorbea serios, căci luni pe una din străzile orașului a împușcat-o și pe ea și pe sine. Amândoi au murit.

— **America împotriva emigrării.** Se scrie din New-York: Zi de zi crește numărul emigrațiilor. Doi ani sunt de când guvernul Statelor-Unite studiază pricina că se duc în America atâția inși și abia trece câte o lună ca guvernul într-o formă oare care să nu îngreuneze mergerea acolo a celor din Europa. În Ellis Islanda, reședința autorităților de emigrare, să păzesc cu asprime osebitele porunci date pentru îngreunarea emigrațiilor și pentru-că aceste să fie îndeplinite cu deplină vigoare. Guvernul Statelor-Unite a înlăturat pe comisarul de emigrare *Wur. Williamsot*, pentru-că era bun și în loeul lui a numit pe *Watchhorw*, care e renumit de aspru. Se pare că guvernul Statelor-Unite și în altă formă încearcă a se asigura în contra emigrării, pentru-că deputatul congresual *Adams* a înaintat congresului un proiect de lege, în care cere din câte un stat să nu fie lăsați în Statele-Unite mai mult de 80.000 de emigranți. Proiectul lui *Adams* congresul l'a predat pentru comisiunea de care se ține că aceasta să-și dea opiniunea, care acum a înaintat-o *părtinitor* congresului. Comisarul *Watchhorw* în zilele aceste și-a ocupat postul. Instalarea aceasta merge cu oare cari ceremonii, așa între altele primul emigrant care debarcă sub noul comisar, va fi fotografat și posa dată comisarului ca suvenir.

— **In atențiunea advocaților români de pe teritoriul camerei advocațiale din Arad.** Suntem informați că peste scurta vreme se va implini postul de secretar al Camerei advocațiale. Sunt mai multe cuvinte cari ar solicita și interesul advocaților Români față de aceasta alegere. Se știe, că este în plan o reformă, că în viitor toate numirile de curatori ai maselor de concurs să se facă prin Camera advocațială. Așa fiind e ușor de înțeles că nu va mai fi indiferent pentru advocați, biroul din care se constituie Camera. La alegerea din chestiune, duoi candidați stau față în față. Ovreiul *Dr. Schütz Henrik* și creștinul *Dr. Vannay János*. Români vor ști unde să-și dea voturile. Dar să le și dea — de aceasta e vorba.

— **Miscarea populației în anul trecut.** În Decembrie, anul trecut, s'au născut în Ungaria 55,251 copii și au fost 34,783 cazuri de moarte.

Popoarația a crescut dară cu 10,458 suflete. Față de Decembrie din 1903 nașterile au scăzut în luna asta cu 1400, iar cazurile de moarte au crescut cu 4500, așa că sporul e mai mic acum cu 5900 suflete. Rezultatul în privința aceasta însă de pe anul întreg e cu mult mai îmbucurător, decât din anul 1903. În 1904 s'au născut 724,877 copii și au murit 489,861 de oameni, rezultând astfel un crescământ de 235,016 suflete cu vre-o 31 miș mai mare decât în anul 1903. Căsătorii au fost în 1904 în Ungaria 154,344 iar în Croația și Slavonia 24,137, peste tot dară 178,481, mai multe decât în 1903 cu 21,200. Pasapoarte s'au dat în Decembrie 24,891 cu 7447 mai multe decât în Decembrie 1903. Pasapoartele de pe anul întreg sunt cu 19,291 mai mult decât în 1903.

— **Mari serbări pentru Schiller.** În acest an se împlinesc o sută de ani dela moartea marelui preot Schiller. Din acest prilej vor fi mari serbări în întreagă Germania și în alte centre de cultură. Din programele, ce s'au publicat, reese, că va fi o serbare națională. Întreg poporul german va lua parte.

Elveția a și arangiat mari festivități poetului lui „*Wilhelm Tell*”, fiind-că marea popularitate a lacului Vierwaldstădh piesei acesteia a lui Schiller are a se mulțumi. La serbare a luat parte întreg poporul elvețian.

— **Parin între fumători.** Societatea „*Oualm*” din Wilkau tinu cu 60 membrii a săl o întrecere originală. Era vorba: cine poate fuma mai încet, fără ca țigara să se stingă. Și s'a aflat un domn, care a fumat o țigară timp de 2 ore și 49 minute, și țigara a ars în continuu. Toți fumătorii au avut același fel de țigări.

POSTA REDACȚIEI.

V. M. Mândruloc. În numărul dublu viitor. *Dlul T. P. în Par.* A fost prea personală, de aceea nu s'a putut publica. Cu românească salutare!

Dlul F. O. în P. În numărul viitor.

POSTA ADMINISTRAȚIEI.

T. S. Orșova. Mai regulat nu putem trimite. De 2 săptămâni am reclamat la poștă în fiecare zi.

ECONOMIE.

Arad, 9 Martie.

Piața din Aradul-nou.

Prețurile nu s'a schimbat în timpul din urmă. S'au vândut:

600—700	măși metrice grâu cor.	9.50—9.70
300—400	” ” cucuruz	7.70—7.80
110—120	” ” mazărice	
	de sămănat	12.—12.50

Semnare nominală:	secară;	7.50—7.60
”	” orz:	7.30—7.40
”	” ovăs:	6.80—6.90

Piața din Arad.

S'au vândut:

1100—1200	măși metrice grâu cor.	9.50—9.65
380—400	” ” cucuruz	7.80—7.90
110—120	” ” sămăntă	
	de mazărice	11.70—12.30

Semnare nominală:	secară:	7.50—7.60
”	” orz:	7.30—7.40
”	” ovăs:	6.75—6.85

Prețul porcilor.

Porci din Ungaria: Porci grei, bătrâni, părechea în greutate peste 400 chilgrame 122—123 fileri; bătrâni, de mijloc, în greutate 300—400 chilgrame — fil tineri, grei părechea peste 320 chilgrame 129—130 fil. tineri de mijloc, în greutate 251—320 chilgrame 128—129 fil. tineri, ușori greutate până la 250 chilgrame 128—129 fil:

Redactor responsabil: **Sever Boen.**

Editor-proprietar: **George Niehin.**

Dr. VICTOR D. GRAUR

medic universal, profesor calificat de școale medii p. studiul higienei.

Institut de dantură medicală și pentru tehnica de dinți.

ARAD, Piața Andrassy Nr. 22, etagiul I., vis-à-vis de casa comitatului.

Tractament special al durerilor de dinți și a boalelor de fălci. Dantură totală și particulară conform diferitelor proceduri. Plombări cu cement, cu sticlă, email, porcelan, amalgam de aur, și aur chimice curat. Operațiuni diferite la așezarea coroanei de dinți. Coroane de porcelan și aur conform indicațiilor specialiștilor savanți. Dantură fixată și mobilă, după sistem american. Tot felul de execuții de cauciuc. Dinți și dantură întreagă fără cerul gurii. Scoateri de dinți fără nici o durere.

INSERTIUNI și RECLAME.

Un candidat de avocat cu prăcsă pentru a conduce cancelaria perfect în stil român și maghiar să primește numai decât pe lângă condițiuni favorabile în cancelaria avocatului **Dr. Mátyás Cázár**, Sibiiu, Strada Urezului Nr. 11. 552

Atențiune!

Dacă dorești ghete bune, eftine și fine atunci le cumpără din prăvălia de ghete pentru dame și domni a lui **Brescku Károly** de pe piața Arpád Nr. 5 (edificiul bisericii izraelite) unde comanda se efectuează mai punctual.

Se pot căpăta totfelul de ghete confecționate în atelierul meu. Rog binevoitorul concurs al onoratului public, cu deosebită stimă

Brescka Károly

516

pantofar.

Igaz Sándor

ciasornicar și giuvaergiu.

ARAD, Piața Libertății
lângă edificiul teatrului vechiu.

Aur și argint călcat cumpără p. prețul cel mai mare de zi, ori schimbă pentru alte obiecte de aur și argint.

Vindecarea deplină a boalelor secrete.

Să nu progete nime într-o chestiune atât de gîngășă a se prezenta odată în persoană pentru că cu ajutorul instrumentelor speciale aduse din străinătate poți afla punctual locul, cauza, răspîndirea și starea boalei, ori cât de adînc ar fi boala înrădăcinată în organism. Pe baza acestei examinări poți cu siguranță afla și calea pe care ai ajuns la vindecarea răului, ceea ce fiecare o poate face acasă fără de a-și împede ocupațiunile. Dacă cineva nu poate veni în persoană, atunci să-și descrie boala cu deamăruntul și după ce va fi examinată va primi destușirile de lipsă și leacurile trebuincioase pe lângă ținerea în cel mai mare secret. În scrisoare pune marcă de răspuns. După încheierea curei, au la see scrisorile se ard rere expresă se retrimite.

Un astfel de lecitor și curător e instituțiunea specială a drului **Palócz**, medic de spital (Budapesta VII Kerepesi-ut 10) unde cu bunăvoință și conștiințioasă capătă ori-cine (bărbat sau femeie) deslușiri asupra vieții sexuale

unde i se curăță sângele bolnav, nervii i se întăresc și trupul întreg se eliberează de boală și sufletul de chin. Fără conturbarea ocupațiilor zilnice dr. **Palócz** vindecă de ani de zile cu siguranță, repede și din frumusețea ment cu metoda sa proprie de vindecare și cură cele mai neglijate, boalele de boală, de țevă, de țevă de șira spinării, de nervi, urmările onaniei și ale lui, poala albă, boale de sânge, de piele și toate boalele se țin de organele seculare femeiești. Pentru femeile de așteptare și intrare separată. Consultațiunile însuși dr. **Palócz** dela 10 ore în. a. până la amiază. Adresa: Dr. **Palócz** medic de spital, specialitate Budapesta VII, Kerepesi-ut 10.

Subscrisa vād. **Frank Vilmos** stimă aduce la cunoștința on. public, că urma unei prietenești înțelegeri a rep. din fosta firmă **Menrath** și vād. **Frank** Totodată aduce la cunoștința că continue magazinul bogat și corăspunzător și celor mai multe pretenții de monumente de-acuma în piața **Boros-Béni** Nr. 3, unde se pot comanda tot felul de monumente de marmoră albă și sură, granit, syenit și labrador precum și monumente de marmoră roșie din țeară, toate acestea mai eftine ca până acum le recomandă public.

Primește ca și până acum tot felul de lucruri de sculptură, cari ca și până acum se efectuează sub conducerea lui **Iacob Belloni** în teritoriul propriu strada **Karolina**.

Protegierea on. public o cere și acum cu deosebită stimă:

549

vād. Frank Vilmos

Nr. telef. pentru oraș și comitat 509

BANI

pe moșii și case de închiriat din Arad

cu amortizație de 10—50 ani

după mărimea sumei împrumutate cu 4, 4^{1/4}, 4^{1/2}, 4^{3/4}, și 5^{0/0}, pe lângă dividendă de mijlocire și amortizație de interese corăspunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorință anticipez spesele de intabulare, convertez datoriile de interese mari.

— Resolvare grabnică, serviciu prompt. —

SZÜCS F. VILMOS

Representanța pentru mijlocirea de împrumuturi a

Institutului pentru credit fonciar din Sibiiu

pe teritoriul comitatului Arad, orașului Arad, comitatului Bichiș, Gyula, Ciaba. 215

ARAD, Boros-Béni-tér 22 sz. etagiul I.

(Piața cerealelor.)

Biroul filialei: B.-Ciaba, Calea Berényi.

Primește pe lângă onorar acuisitorii de afaceri abili și demni de încredere.

Vânzare de altoi nobil de viță.

Cel-ce dorește să aibă o vie eftină sănătoasă și frumoasă să se adreseze cu toată încrederea la

Școala științifică de viță a lui

Vityé Miklós, Szerb-Csanád

(comitatul Torontál)

unde se află altoi nobil de I classă, altoi nobil cu rădăcină de viță pentru vinuri de masă și desert eschisite, și sorte speciale separate și alese pentru viță de chiorcuri (fligorie). Toate calitățile se pot găsi și de classa II, tot așa se găsesc altoiuri portalis și Monticola, cu rădăcină, și vițe europene cu rădăcină în prețurile cele mai eftine. 501

Servesc cu plăcere catalogul de sorte și de prețuri.

Friedmann Lajos

prăvălie de coloniale și delicatose

ARAD, Piața Libertății Nr. 4 (lângă cafeneaua Pölzl)

Am onoarea aduce la cunoștința onoratului public că pe piața Libertății (lângă cafeneaua Pölzl), am deschis

o prăvălie de coloniale și delicatose

corespunzătoare cerințelor timpului modern.

Am stabil în deposit tot felul de cele mai bune coloniale, beuturi din țeară și streine, ceaiuri, prăjituri pentru ceai (Cabos veritabil) mare asortiment cu delicatose, cașuri, mezeluri (și coșer) ș. a. m.

Când cer protecția onor. public il asigur despre serviciu punctual și solid

Cu deosebită stimă

Friedmann Lajos

Comande din provincă se execută prompt.

520

Arad, Piața Libertății nr. 4 (l. Pölzl).

Am onoare a aduce la cunoștință P. T. publicului bărbaților, că mi-au sosit:

postavurile cele mai noue de primăvară și vară

așa zicând toate fabricate ungure, engleze, franțuzești.

Pentru cea mai nouă metodă de croit și cea mai bună execuție răspund, drept aceea rog p. t. publicul local și din provincie, să-mi dea sprijinul său.

SIGISMUND KARPELESZ

croitor-bărbătesc.

558

Deák Ferencz-utca 32.

HEGEDŰS JÓZSEF

ciasornicar ARAD. juvaeller

— Piața Boros Béni și colțul străzii Nádor. —

Chronometre Alpina.

Cel mai
ESCELENT
ciasornic
al veacului.

Union
Horlogère
BIENNE-GENÈVE.

Cadourul de Crăciun și Anul nou.
486 Prețurile cele mai ieftine

Nouă ferărie în Arad.

Am onoare a aduce la cunoștința On. Public, că am deschis în

Arad, piața Boros Béni Nr. 6 o nouă ferărie

cu articoli fabricație proprie, și parte comandați din locuri de primul rang.

Primesc comande de turnătorie și obiecte de arangia mente pentru mori, anume ventiluri de moară și petri de moară.

Fer bătrân și metale se cumpără în ori-ce cantitate. Cărbunii de fag se pot căpăta pentru prețuri etine.

Rugând prețiosul sprijin rămân cu stimă :

Szántó Izidor

fabricant de fer și oțel în Ujdsna.

PUMPE DE VIN

reg. ung. priv. și țevi de gumi calitatea cea mai bună.

Din cilindrul pompei se scurge vinul până la cel din urmă strop, ear sâmburul de struguri, coaja și alte părți necurate se îndepărtează numai de cât, prin asta pompa nu se strică și nici vinul nu se poate strica. Pentru funcționarea pompei se dă o garanță pe 3 ani (reparație gratuită).

PUMPE DE FOC

258

cu ventluri rotunde. Pentru comune foarte potrivite, de oare ce a întrebuițarea de apă nesipoasă ori murdară nu abzie serviciul Pentru funcționarea regulată a mașinei se primește garanție pe 3 ani (reparare gratuită). Șurube potrivite unitare și țevi de cānepă din lăuntru căptușite cu gumi cu prețurile cele mai ieftine.

Fântâni cu țevile trebuincioase în preț de fabrică.

HÖNIG OTTO

fabricator de pompe reg. ung. priv.

Arad, Rákóczy-utca 27.

Stropitori de vie se primesc spre reparare

Atențiune la firmă!

S'a deschis

Bazarul de pe piața Libertății

unde se vind pentru prețurile cele mai culante tot felul de obiecte pentru

cadourul de crăciun și anul nou

precum: ciorapi, tricouri, jucării, obiecte pentru fumat, săpunuri parfumate, ciorapi pentru bărbați, dame și copii, giamantane de școală și piață, măsae și batiste alte multe lucruri alese pe cari nu le înșirăm aci.

Cu deosebită stimă:

450

Rosemberg József

BAZARUL CEL MAI IEFTIN!

Asigurări contra focului: case, bucate, mobile, vesminte, mărfuri!

Asigurați: viața, zestre, capital de întreprindere, rente, cazul morții, spese de înmormântare!

Agentura principală în Arad.

A BANCEI GENERALE DE ASIGURARE MUTUALE SIBIENE

„TRANSYLVANIA“

primește oferte pentru asigurări din comitatele: Arad, Bichis, Bihor, Cenad, Caraș-Severn, Timiș și Torontal și le efectuează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. În ramul vieții: capitale cu termen fles, rente, zestre pentru fetițe, capital de întreprindere pentru feciori, pe caz de moarte, spese de înmormântare. Aceste din urmă dela 50—500 cor. se plătesc la moment în ziua morții întemplate;
2. În ramul focului: clădiri de tot felul, mobile, mărfuri, produse de câmp ș. a.;
3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine, recviste ș. a. prin spargere;
4. Contra grîndinei: grân, secară, orz, encouruz, ovăs, viă (vinea), plante industriale: cānepă, in, himeș, năuturi, tabac ș. a.

Deslușiri se dau și prospecte se pot primi la agenturile noastre locale și cercuale mai în fiesce-care comună și direct prin

Agentura principală „Trnsylvnia“ în Arad.

Strada Szechenyi nr. 1. — Telefon nr. 899.

428—168

Asigurați contra furturilor prin spargere: bani și tot ce aveți de preț!

Asigurați contra grîndinei: encouruz, grân, secară, ovăsul și toate plantele economice!

CREMA MARGARETA

a lui

FÖLDES

este un mijloc lipsit de grăsime, inofensivă cu efect grabnic și sigur, care face să dispară alunițele, petele de ficat, roșeața de pe nas și de pe mâni. Mijloc mai bun pentru obraji și mâni aspre nu există.

☉ ☉ **Efect instantaneu.** ☉ ☉

Pretul 1 cor.

449

Preparată de

FÖLDES KELEMEN

Farmacist în Arad.

Nr. Telefonului 111.

Nr. Telefonului 10.

348

Edificiul teatrului.

Toate novitățile pentru sezonul de toamnă și de iarnă au sosit deja.

Isvorul cel mai ieftin de cumpărare.

Ștofele, barchetele, mătășurile, pânzele, covoarele, perdelele și așternuturile cele mai frumoase și de calitate cea mai excelentă, și tot felul de decoruri și articoli.

În provincie se trimit franco modele.

La comande de peste 10 cor. trimiterea se face francat.

HOFFMANN SANDOR, arad

(Edificiul teatrului).

TIPOGRAFIA

„TRIBUNA“

ARAD, Strada Deák Ferencz Nr. 20.

Fiind arangiată din nou, bogat, cu literele cele mai moderne și cu rotațiune modernă, primește spre executare orî-ce lucrare ce se ține de arta tipografică.

Broșuri, opurî, manuale, tabelării în orî-ce mărîmî, registre pentru băncî, învîțari la petreceri și cununî, plicurî, cap de scrisorî, anunțurî funebrele, cărțî de vîsită, etc. etc.

☉ ☉ *Executat cu gust fin, la timp și punctual, după sistemul cel mai nou.* ☉ ☉

Cerem și pe această cale binevoitorul sprîgin al publiculî românesc întru cât ar avea vr'o lucrare din cele mai sus înșirate a trimite spre executare și a ne recomanda în cerc cât mai larg tipografia noastră.

Avênd în vedere și sacrificiile mari ce le pretinde ziarul nostru națîonal, credem că va afla mai iute rêsunet acest anunț al nostru.

Telefon Nr. 502.